

בש"פ 67/16 - מיכאל לייטדזה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 67/16

לפני: כבוד השופט מ' מזוז

העורר: מיכאל לייטדזה

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על מעצר עד תום הליכים

תאריך ישיבה: ב' בשבט התשע"ו (12.1.2016)

בשם העורר: עו"ד אהרן (רוני) הרניק

בשם המשיבה: עו"ד נעמה חנאווי-כראם

החלטה

1. ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט ב' שגיא) מיום 30.12.2015 במ"ת 15148-06-15, בגדרה נדחתה בקשתו של העורר לפי סעיף 52 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) לעיין מחדש בהחלטה לעצור אותו עד לתום ההליכים נגדו.

2. ביום 8.6.2015 הוגש נגד העורר כתב אישום בן שבעה אישומים. ששת האישומים הראשונים מייחסים לעורר

עמוד 1

שורה של מעשי שוד של בנקים, קיוסקים וסניף דואר שבוצעו בחודשים יוני ויולי 2014 ומאי 2015 בחולון ובבת ים, כאשר רובם כלל שימוש בחפץ הנחזה לאקדח וכן הפעלת אלימות והפניית איומים כלפי הנשדדים. העורר ביצע את המעשים לבדו או עם אחרים, תוך שהוא רעול פנים או עונד משקפי שמש וחובש קפוצ'ון או כובע. לפי האישום השביעי, ביום 12.5.2015, עת התהלך העורר בשעת לילה בבת ים כשברשותו שקית המכילה בגדים שעמם תכנן לבצע שוד, הבחין בניידת סיור ובה שוטר ושוטרת. העורר הטמין את השקית בקרבת מקום והחל להתנדנד כאדם שיכור. השוטרים, שהבחינו בעורר, חשדו כי הוא נושא בכליו חפץ הקשור בעבירה פלילית, ולכן ביצעו חיפוש בכיסיו. העורר ניסה להימלט מהשוטרים, אך השוטר תפס בחולצתו של העורר וגרם לנפילתו על הכביש ולחבלה בזרועו. השוטרים ניסו להגיש לעורר סיוע, אך זה תקף את השניים וכן שוטרת נוספת שהגיעה למקום, תוך שהוא מאיים עליהם ומגדף אותם.

בגין מעשיו האמורים יוחס לעורר ביצוען של העבירות הבאות: שש עבירות שוד, כאשר שלוש מתוכן לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), ושלוש מתוכן לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין; תקיפת שוטרים, לפי סעיף 273 לחוק העונשין; ואיומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המדינה בקשה למעצר העורר עד לתום ההליכים נגדו, בה נטען לקיום ראיות לכאורה ולקיומן של עילות מעצר לפי סעיף 21 לחוק המעצרים.

4. ביום 19.7.2015 התקיים דיון בבקשה. בית המשפט המחוזי (כב' השופטת ד' שריזלי) קבע כי הראיות שבידי המדינה מקימות תשתית ראייתית "שיש עמה סיכוי סביר ביותר להרשעה", וכי נשקפת מסוכנות מהעורר וממעשיו. לבקשת העורר ובהסכמת המדינה, הורה בית המשפט על הגשת תסקיר בעניינו של העורר לשם בחינת חלופת מעצר, במסגרתו תיבחן גם האפשרות של מעצר באיזוק אלקטרוני.

ביום 27.8.2015 הוגש התסקיר, וביום 30.8.2015 התקיים דיון ההמשך. בית משפט קמא (כב' השופט הבכיר צ' גורפינקל) שלל את שחרורו של העורר לחלופת מעצר, תוך שאימץ את האמור בתסקיר, לפיו אמו וסבתו של העורר, אשר הוצעו לשמש כמפקחות, אינן מתאימות לשמש כמפקחות, אף כשהעורר עצור באיזוק אלקטרוני. בית המשפט עמד על התרשמות שירות המבחן, לפיה קיים סיכון גבוה להישנות התנהגות אלימה ופוגענית מצד העורר, המאופיין בדפוסים עברייניים ובנטייה להיות מרוכז בצרכיו, ולפיכך קבע כי קיימת עילת מעצר של מסוכנות והורה על מעצרו של העורר עד תום ההליכים.

5. העורר הגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטה זו, בטענה ששירות המבחן היה "חסר נתונים מכריעים שיש בהם כדי 'להאיר באור שונה' את נסיבות ביצוע העבירות לכאורה". בין היתר נטען, כי את מעשיו של העורר יש לבחון על רקע אירוע נוכחות מינואר 2014 לו נפל העורר קורבן, אשר בעקבותיו צבר חובות בסך 300,000 ש"ח לערך, ונאלץ להתמודד עם נושים שהתדפקו על דלתו ועל דלת משפחתו, תיקי הוצאה לפועל שנפתחו נגדו ועזיבת בית הוריו עקב יכוח עמם. עוד נטען, כי קיימים מסמכים רפואיים ופסיכולוגיים שונים בעניינו של העורר אשר לא עמדו לנגד עיני שירות המבחן, ומהם עולה מצוקתו הנפשית הגדולה של העורר עקב אירוע הנוכחות ואירועים אחרים וכן הצער והחרטה שהביע על מעשיו. לענין חלופת המעצר, הוצעו מפקחים נוספים שלא נבחנו על ידי שירות המבחן: בעלה של אמו של העורר, אחייניתו של העורר, חברת משפחה וגיסתם של האם ובעלה.

המדינה נתנה את הסכמתה לעריכת תסקיר משלים, תוך הדגשה שאינה סבורה שנפלה טעות בהחלטת בית משפט קמא או שחל שינוי נסיבות המצדיק שינוי ההחלטה, ואולם אינה מתנגדת לבחינת המסמכים הרפואיים הנוספים שהציג העורר. התסקיר המשלים הוגש ביום 27.12.2015, וביום 30.12.2015 התקיים לפני בית משפט קמא (כב' השופט ב' שגיא) הדיון בבקשה לעיון חוזר. בית המשפט החליט לדחות את הבקשה תוך שקבע, כי הגם שמהתסקיר המשלים ניתן ללמוד כי למעצר הייתה השפעה ממתנת מסוימת על העורר, אין באותו השינוי המסוים המתואר כדי להוות בסיס מספק לעיון חוזר בהחלטה ולשחרורו של העורר לחלופת מעצר. זאת, במיוחד נוכח העובדה שלפי התרשמות שירות המבחן, הלחצים הכלכליים אותם תיאר העורר ברקע למעשים נותרו בעינם, לאור מאפייני אישיותו המשמרים סיכון להישנות התנהגות אימפולסיבית מצדו ובשל רמת המסוכנות הנגזרת מביצוע העבירות האמורות. עוד קבע בית המשפט, כי לא חלף פרק זמן משמעותי דיו שביכולתו לתמוך בשחרור העורר לחלופת מעצר.

6. כעת מונח בפני ערר על החלטת בית משפט קמא לדחות את בקשת העורר לעיון חוזר. לטענת העורר, שגה בית משפט קמא משהתעלם מאירוע המרמה לו נפל העורר קורבן ומהמסבר שנגרם לו עקב כך, וכן משלא התחשב בתהליך השינוי החיובי והמתן שעבר העורר בדפוסי חשיבתו והתנהלותו במשך שבעת החודשים בהם היה עצור. עוד טוען העורר, כי היה על בית משפט קמא להביא בחשבון את גילו הצעיר, את עברו הפלילי הנקי ואת רצונו להשתקם. על כן ובהסתמך על הפסיקה הנוהגת, טוען העורר, היה על בית משפט קמא לקבל את המלצת שירות המבחן ולהורות על מעצרו של העורר באיזוק אלקטרוני, תחת פיקוח שירות המבחן ותחת פיקוח אנושי של בני המשפחה, אשר ארבעה מתוכם אושרו כמפקחים על ידי שירות המבחן. בדיון לפני חזר בא כוח העורר על טענותיו הנ"ל, תוך שהדגיש שלא היה מקום לשלול את המלצת שירות המבחן, וכי ראוי היה שבית המשפט יתן משקל לשיקולי שיקום גם בשלב המעצר.

מנגד טענה באת כוח המדינה, כי בישיבת ההקראה מיום 29.7.2015 הודה העורר באישום הראשון, ועל כן אין הוא נהנה עוד מחזקת החפות. כן נטען כי ההליך נמצא בשלב מאוד מתקדם: התקיימו 3 ישיבות הוכחות וקבועות 4 נוספות בחודש הקרוב, ויש סיכוי סביר שבכך יסתים שלב הראיות בתיק. הודגשה מסוכנותו של העורר העולה מהעבירות המיוחסות לו, ונטען כי תסקיר שירות המבחן האחרון אינו מצביע על שינוי מהותי שחל בעורר לענין המסוכנות, אלא רק על תחילת תהליך של שינוי. לבסוף נטען, כי המניע הכלכלי למעשי השוד, כטענת העורר, עדיין קיים, והעורר גם טרם רכש כלים להתמודדות עם מצבי לחץ.

7. לאחר עיון ובחינת הדברים הגעתי למסקנה כי דין הערר להידחות.

8. ענייננו בבקשה לעיון חוזר בגדר הוראות סעיף 52(א) לחוק המעצרים. עיקרו של ההליך לעיון חוזר הוא בשינוי נסיבות, היינו - שינויים מהותיים (כרסום ממשי) בתשתית הראייתית, או שינוי נסיבות אחר שיש בו כדי להצדיק עיון מחדש בהחלטת המעצר. סעיף 52 לחוק המעצרים מונה אמנם גם את העילה של חלופ "זמן ניכר" מעת מתן ההחלטה, אלא שברגיל שאלת חלופ הזמן צריכה להיבחן במסגרת הליכי הארכת המעצר לפי סעיף 62 לחוק המעצרים ולא במסגרת הליך לעיון חוזר לפי סעיף 52 לחוק.

9. הטענות בענייננו בדבר שינוי נסיבות הן דלות ולא משכנעות, ובצדק לא ראה בכך בית משפט קמא עילה המצדיקה את שינוי ההחלטה על מעצר העורר. התסקיר האחרון של שירות המבחן מצביע אמנם על תחילתו של שינוי אצל העורר, אך אין מדובר עדיין בשינוי מהותי העשוי להצדיק עיון מחדש בהחלטת המעצר. שירות המבחן ציין, כי -

"... התרשמנו מהפחתה מסוימת בסיכון במצבו של מיכאל, אך נוכח מאפייניו ובהתחשב בכך שקשיו הכלכליים נותרו בעינם, כשלמעשה טרם רכש כלים להתמודדות מותאמת עם לחצים, וכשצפוי לשהות בחלופה תקופה ממושכת ללא מקור פרנסה - אנו מעריכים עדיין כי שחרורו בתנאים מגבילים לחלופה המוצעת, תחת פיקוח אנושי בלבד, לא יהיה בו די לצורך הפחתת הסיכון להישנות התנהגות בעייתית" (עמ' 4 שם).

הגם ששירות המבחן העריך כי ניתן לאפשר את המשך מעצרו באיזוק אלקטרוני תחת פיקוח אנושי ותחת פיקוח שירות המבחן, איני סבור ששגה בית משפט קמא כאשר לא אימץ מרכיב זה בתסקיר המבחן נוכח הקביעות המהותיות לגבי שינוי מוגבל בלבד במרכיבי המסוכנות של העורר.

10. המעשים המיוחסים לעורר הם חמורים ומצביעים על מסוכנות גבוהה, ומסוכנות זו לא פחתה במידה המצדיקה עיון מחדש במעצרו. ראוי גם להדגיש, כי הסתבכותו של העורר בחובות כספיים עדיין קיימת, ואם - כטענת העורר - היא שהייתה המניע למעשי השוד, הרי שמניע זה עומד בעינו ומגביר את הסיכון להישנות מעשיו.

11. סוף דבר - הערר נדחה.

ניתנה היום, ג' בשבט התשע"ו (13.1.2016).

ש ו פ ט